Anonimizirana verzija

Predmet C-629/18

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

8. listopada 2018.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sofijski gradski sad (Bugarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

19. rujna 2018.

Tužitelji:

EN

FM

GL

Tuženik:

Ryanair Designated Activity Company (RYANAIR DAC)

RJEŠENJE

Sofija, 19. rujna 2018.

Sofijski gradski sad (Sofijski gradski sud, Bugarska), vijeće za trgovačke stvari [*omissis*]

[*omissis*]

činjenično i pravno utvrdio je sljedeće:

RADNI DOKUMENT

[*omissis*]

I. PREDMET I STRANKE POSTUPKA

Pred prvostupanjskim sudom (Rajonen sad, Općinski sud) pokrenut je postupak na temelju zahtjeva za priznavanje prava na odštetu u skladu s člankom 7. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća zbog kašnjenja leta.

Tužitelji su bugarski državljani EN, [*omissis*], FM i [*omissis*] njihovo maloljetno dijete, zastupano po zakonskom zastupniku FM [*omissis*].

Tuženik je Ryanair Designated Activity Company (RYANAIR DAC), društvo osnovano i registrirano prema irskom pravu [*omissis*].

II. ČINJENICE

Tužitelji ističu da su kupili karte za let [*omissis*] zračnog prijevoznika Ryanair DAC. Let je trebao biti proveden 19. siječnja 2017. od polazišta u Sofiji, Republika Bugarska do odredišta u Rimu, Talijanska Republika. Tužitelji navode da je let proveden s kašnjenjem od preko tri sata i stoga zahtijevaju odštetu prema Uredbi (EZ) br. 261/2004.

Tuženik je unutar roka koji mu je određen za odgovor na tužbu osporio nadležnost bugarskog suda, pozivajući se na članak 25. Uredbe (EU) br. 1215/2012. On tvrdi da je u Općim uvjetima poslovanja, koji vrijede za predmetne ugovore o prijevozu osoba u zračnom prometu, ugovorena sudska nadležnost i da je prema njoj nadležan sud u Irskoj (točka 2.4. **[orig. str. 2.]** Općih uvjeta poslovanja glasi: „Ako Konvencija iz Montreala iz 1999. ili primjenjivo pravo ne predviđaju drukčije, na ispunjenje i tumačenje ugovora o prijevozu koji ste sklopili s nama, ovih općih uvjeta poslovanja i drugih naših odredaba primjenjuje se irsko pravo, a za sve sporove u vezi s ovim ugovorom nadležni su irski sudovi.”). Tuženik smatra da se ovaj spor ne tiče potrošačkih ugovora u smislu Uredbe (EU) br. 1215/2012 i da putnici nisu potrošači ni u smislu drugih pravnih akata Unije, koji, iako ne sadržavaju postupovna pravila, ipak daju opće smjernice o postupanju s tom kategorijom osoba u okviru prava Unije (primjerice, Direktiva 2011/83/EU ili Direktiva 93/13/EEZ o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima).

Prvostupanjski sud (Općinski sud) odbio je prigovor nenadležnosti, pozivajući se na presudu Suda (četvrto vijeće) od 9. srpnja 2009., Rehder (C-204/08, EU:C:2009:439), prema kojoj se, kad tužitelj svoj zahtjev temelji na Uredbi br. 261/2004, primjenjuju pravila o nadležnosti iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001. U tom slučaju mjestom pružanja usluge u smislu članka 5. točke 1. podtočke (b) Uredbe (EZ) br. 44/2001 smatra se ili mjesto polaska ili mjesto dolaska zrakoplova i tužitelj može izabrati u kojem će od ta dva mjesta podnijeti tužbu pred sudom. Prvostupanjski sud nadalje je pošao od toga da Opći uvjeti

Anonimizirana verzija

RADNI DOKUMENT

poslovanja, na koje se tuženik poziva, ne predviđaju isključivu nadležnost, nego vrijede samo ako iz primjenjivog prava, točnije Uredbe (EU) br. 1215/2012, koja sadržava istovjetne odredbe kao spomenute odredbe Direktive (EZ) 44/2001, ne proizlazi ništa drukčije. Taj je sud naveo da čak i kad bi u Općim uvjetima poslovanja nadležnost irskih sudova bila utvrđena bez rezerve, to bi bila nepoštena odredba i na nju se ne bi moglo pozivati protiv tužitelja.

III. PRIMJENJIVI PRAVNI PROPISI

Tužitelji se pozivaju na prava iz Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća. Tom je uredbom materijalno-pravno uređeno pravo na odštetu zbog neispunjenja ili nepravilnog ispunjenja ugovora o prijevozu osoba u zračnom prometu (tko ima pravo na odštetu, u kojim slučajevima neispunjenja obveza zračnog prijevoznika postoji to pravo i kako se određuje taj iznos).

U skladu s presudom Suda u predmetu C-204/08, nadležni sud za sporove u kojima se tužitelj poziva na prava iz Uredbe (EZ) br. 261/2004, a ne na Konvenciju o ujednačavanju određenih pravila za međunarodni zračni prijevoz (Konvencija iz Montreala) određuje se prema Uredbi (EZ) br. 44/2001, a ne prema posebnim odredbama o nadležnom sudu iz Konvencije iz Montreala (članak 33. stavak 1.).

U međuvremenu odredbe Uredbe (EZ) br. 44/2001 više nisu na snazi i pravni odnosi koji su izvorni bili njome uređeni sada su uređeni Uredbom (EU) **[orig. str. 3.]** br. 1215/2012. Stoga je u ovom slučaju Uredba (EU) br. 1215/2012 primjenjivo postupovno pravo koje utvrđuje koji je sud nadležan.

IV. OBRAZLOŽENJE NUŽNOSTI TUMAČENJA

Uredba (EU) br. 1215/2012 sadržava opće i posebne odredbe za određivanje nadležnog suda, koje se ugrubo mogu podijeliti u nekoliko skupina:

- opća nadležnost prema mjestu domicila tuženika (članak 4. točka 1.);
- posebna nadležnost za ugovore i delikte (članak 7.);
- posebna nadležnost prema predmetu ugovora: osiguranje (Odjeljak 3.), potrošački ugovori (Odjeljak 4.), pojedinačni ugovori o radu (Odjeljak 5.)
- isključiva nadležnost;
- izborna nadležnost (članak 25.);
- konkludentno ugovaranje nadležnosti (članak 26.).

Anonimizirana verzija

RADNI DOKUMENT

Prema navedenoj sudskoj praksi (presuda Suda u predmetu C-204/08), koja je obvezujuća i koja je proizišla iz zahtjeva za prethodnu odluku, tužitelj može tužbu koja se temelji na Uredbi (EZ) br. 261/2004 podnijeti ili prema općoj nadležnosti (u domicilu tuženika) ili prema posebnoj nadležnosti za ugovore (mjesto polaska ili mjesto dolaska). Sud je protumačio pojam „mjesto izvršenja obveze" iz ugovora o prijevozu osoba u zračnom prometu u smislu članka 5. točke 1. podtočke (b) druge alineje Uredbe (EZ) br. 44/2001 i zaključio da to mjesto prema izboru tužitelja može biti ili mjesto polaska ili mjesto dolaska. Članak 7. točka 1. podtočka (b) druga alineja Uredbe (EU) br. 1215/2012 istovjetna je članku 5. točki 1. podtočki (b) drugoj alineji Uredbe (EZ) br. 44/2001.

Istodobno, sporovi o ispunjenju ugovora o prijevozu osoba u zračnom prometu izričito su isključeni iz područja primjene nadležnosti za potrošačke ugovore. Naime, prema članku 17. stavku 3. Uredbe (EU) br. 1215/2012 taj se odjeljak („Nadležnost za potrošačke ugovore") ne primjenjuje na ugovore o prijevozu, osim ugovora u kojima je u cijenu uračunata kombinacija prijevoza i smještaja (što u ovom predmetu nije slučaj). Stoga tužitelj nema pravo izbora koje imaju potrošači, tj. da tužbu podnese pred sudom mjesta svojeg domicila (članak 18. stavak 1.).

Ovdje je sporno može li se nadležnost suda u drugoj državi izričito ugovoriti, pored opće nadležnosti i posebne nadležnosti za ugovore.

U skladu s člankom 25. stavkom 4. Uredbe (EU) br. 1215/2012, sporazumi o nadležnosti nemaju pravnu snagu ako postoji isključiva nadležnost, a u slučaju sporazuma o nadležnosti u pojedinačnim ugovorima o radu, o osiguranju i u potrošačkim ugovorima moraju se utvrditi nakon nastanka spora. U svim ostalim slučajevima nema formalnih ograničenja mogućnosti prethodnog ugovaranja nadležnosti prema članku 25. Uredbe (EU) br. 1215/2012. **[orig. str. 4.]**

Sporovi o ugovorima o prijevozu osoba u zračnom prometu očito nisu izričito isključeni iz područja primjene sporazuma o nadležnosti. To također ne proizlazi iz spomenute presude Suda u predmetu C-204/08, u kojoj je doduše utvrđeno koja bi nadležnost vrijedila kad bi tužitelj odabrao posebnu nadležnost za ugovore, ali nije razmotreno smiju li stranke odstupiti od odredaba Uredbe sporazumom sklopljenim prije nastanka spora prema članku 25.

Navedeno uređenje nejasno je zbog sljedećih razloga:

S jedne strane, prava putnika kao stranaka ugovora o prijevozu u zračnom prometu materijalno-pravno detaljno su uređena Uredbom (EZ) br. 261/2004. Ona putniku jamči visoku raznu zaštite u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta jer predviđa apsolutno pravo na odštetu u paušalnom iznosu, pri čemu se ne mora dokazati šteta (načelo visoke razine zaštite za putnike potvrđeno je i presudom Suda od 12. rujna 2018., Harms, C-601/17, EU:C:2018:702).

Anonimizirana verzija

RADNI DOKUMENT

S druge strane, ako se postupovna pravila iz Uredbe (EU) br. 1215/2012 uzmu doslovno, prema kojima se sporazumi o nadležnosti smiju sklopiti prije nastanka spora, i to i u općim uvjetima poslovanja, dolazi do kolizije između visoke materijalno-pravne razine zaštite i postupovnih pravila za njezino ostvarivanje u državi nepovoljnoj za putnika. U ovom slučaju tužitelji kao putnici žele ostvariti prava koja su odraz velike brige Europske unije za primatelje usluga, ali ta prava u slučaju primjene dotičnog sporazuma prema članku 25. Uredbe (EU) br. 1215/2012 moraju ostvariti u državi u kojoj nije ni domicil tužitelja ni mjesto izvršenja obveze iz ugovora. Stoga se postavlja pitanje ne narušava li se ravnoteža između interesa putnika i interesa zračnog prijevoznika te nije li za očuvanje te ravnoteže potrebno ekonomski slabijoj stranci ugovornog odnosa dati dodatnu mogućnost.

Ovaj je sud, koji će konačno odlučiti o nadležnosti za ovaj spor (s obzirom na vrijednost spora, odluka žalbenog suda o tom pitanju ne može se pobijati žalbom), zbog tih razloga po službenoj dužnosti odlučio da je nužno upućivanje prethodnog pitanja.

Zbog tih je razloga ovaj sud

ODLUČIO:

Sudu Europske unije u skladu s člankom 267. stavkom 3. UFEU-a upućuje se sljedeće prethodno pitanje:

Je li s člankom 25. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća spojivo to da se izborna sudska nadležnost za tužbe na temelju Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći [orig. str. 5.] putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 ugovori sporazumom sklopljenim prije nastanka spora?

Postupak se prekida do odluke Suda Europske unije [*omissis*].

[*omissis*]

RADNI DOKUMENT

Anonimizirana verzija